

Guia didàctica

Quines històries!

Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona

Direcció: Ramon Rial

Assessorament metodològic: Montserrat Fleck

Equip de treball: Fina García, Carme Castells i Marta Cendra

Il·lustracions de Carme Jurado

Edicions l'Àlber

Guia de programació

1. Presentació i Introducció	3
2. Objectius generals d'etapa treballats en el cicle mitjà	4
3. Competències transversals i aportacions que hi pot fer l'àrea de Cultura Religiosa	6
4. Presentació de les unitats	
a. Nivells de treball	8
b. Desglossament dels objectius i dels continguts per unitats	8
c. Criteris d'avaluació	8
i. Unitat 1	9
ii. Unitat 2	10
iii. Unitat 3	11
iv. Unitat 4	12
v. Unitat 5	14
vi. Unitat 6	15
vii. Unitat 7	16
viii. Unitat 8	17
5. Esquema de tipologia d'activitats	19
6. Esquema de cultures religioses treballades	20
7. Relació d'imatges relacionades amb el Museu Episcopal de Vic	21

I. Presentació i introducció

Presentació

Exposem, en aquesta guia, el conjunt d'aspectes que fonamenten el material elaborat. Per fer-ho de manera senzilla i que pugui servir de programació d'aula i d'escola ens hem proposat:

1. Exposar els objectius generals d'etapa que es treballen en aquest volum.
2. Adonar-nos que l'àrea de cultura religiosa aporta aspectes molts significatius al treball de les competències que indica la LOE.
3. Narrar, senzillament, els nivells o recorreguts didàctics que proposem de fer a cada unitat.
4. Indicar els objectius que hi ha al darrera de cada unitat.
5. Desglossar els continguts treballats en conceptes, procediments i actituds.
6. Presentar, en forma d'esquema:
  - a. Els tipus d'activitats presents a cada unitat.
  - b. Les cultures religioses que es treballen en el conjunt del material d'aquest curs.
  - c. Relacionar les imatges d'art que s'inclouen.

No hem entès, *en cap cas*, aquesta guia com un solucionari, sinó com un seguit de pautes que puguin permetre treballar amb més sentit el conjunt d'unitats que es presenten. Esperem que sigui útil per a la vostra programació d'aula. Ens podeu fer arribar els vostres comentaris a www.eduvedruna.org/barcelona a l'apartat "materials de cultura religiosa" o bé a www.alber.cat.

Introducció

En aquest Cicle Mitjà, l'eix central és la descoberta de la Bíblia. L'Antic Testament a tercer de primària i el Nou Testament a quart de primària. Entenem que la Bíblia és el vèrtex central en el coneixement del fet religiós en la cultura judeocristiana. **En el tercer curs de primària** les unitats es desenvolupen a partir del coneixement i l'estudi de vuit relats de l'Antic Testament. Per això en aquest curs fem incís en una selecció de narracions bíbliques que, tot i senzilla, ens permet conèixer alguns dels grans mites bíblics (la Creació, Adam i Eva, Caïm i Abel, Noè...) i d'alguns personatges centrals d'una història bíblica compartida amb altres cultures religioses, com és el cas d'Abraham, Josep, Moisès i els reis Saül, David i Salomó. Una vegada més és important dir-nos que dos mil anys de tradició judeocristiana justifiquen que la cultura expressada a la Bíblia ocupi un lloc destacat en un programa de continguts de cultura religiosa. Una cultura plena de valors i que es continua fent present en la vida quotidiana a través del llenguatge, de les expressions populars i de l'art. Entenem que es tracta d'una primera alfabetització que caldrà treballar, de forma més aprofundida, en cursos posteriors.

2. Objectius generals d'etapa treballats en el cicle mitjà

Nota inicial

La falta d'un currículum compartit i oficial de "Cultura Religiosa" ha fet que la redacció dels objectius generals d'etapa que es treballen en aquests materials s'hagin elaborat prenent com a punt de referència els *Objectius Generals de l'àrea de Religió Catòlica* publicats per la Generalitat de Catalunya amb data de l'any 1992. Hem realitzat una adaptació d'aquests Objectius Generals, fent les modificacions oportunes que s'avenen al concepte de "Cultura Religiosa" i realitzant una lectura adaptada al moment present. No existeix, per ara, cap altre marc de referència més actualitzat i compartit a Catalunya que assenyali uns objectius generals d'etapa. En la redacció s'han tingut també presents algunes propostes elaborades pel Centre UNESCO de Catalunya en el document *Cultura Religiosa per als ciutadans de demà (2001)*.

Objectius generals	3r CM	4t CM
1. Introduir-se en l'ús, la recerca i la lectura de textos bíblics.		
2. Observar, tot analitzant la realitat de l'entorn, alguns usos i costums de la pràctica cristiana i la seva relació amb l'àmbit familiar i social. Observar que cada cultura religiosa té uns usos i uns costums que li són propis.		
3. Utilitzar els recursos dels llenguatges corporal, simbòlic, abstracte i iconogràfic, i expressar fets, dades, sentiments i opcions sobre el fenomen religiós a través del dibuix, la música, la mímica, el mural, l'audiovisual, ...		
4. Descobrir diferents experiències humanes del transcendent que donen resposta a les preguntes fonamentals de l'ésser humà: (qui sóc, d'on vinc, a on vaig, i després d'aquesta vida, què?), explicitant la resposta cristiana i descobrint algunes altres respostes.		
5. Conèixer els principals esdeveniments, afirmacions, paraules, cicles litúrgics, textos, que formen part del fet cristià. Adonar-se que cada cultura religiosa disposa de diferents expressions.		
6. Conèixer els principals models de la vida proposats pel cristianisme a través d'alguns personatges de l'Antic Testament i del Nou Testament i de protagonistes rellevants de la història de l'església Catòlica al món i a Catalunya.		
7. Identificar la figura de Jesucrist a través de les seves accions i paraules.		
8. Conèixer el Déu cristià manifestat Jesucrist com a pare i creador i aprendre que cada expressió religiosa fa referència a una realitat suprema.		
9. Descobrir la vida de l'església universal i de les seves comunitats locals, especialment a Catalunya, tot reconeixent la seva acció evangelitzadora, sacramental, caritativa, cultural i social.		

<p>10. Esbrinar les dades més importants del marc sociocultural religiós de l'entorn i de Catalunya en general (costums, art, història, folklore, monuments i festivitats), fent especial esment a aquelles relacionades amb la fe catòlica.</p>		
<p>11. Adonar-se del fonament cristià de les actituds i les accions d'inserció i participació social (sinceritat, pau, alegria, comprensió, perdó, solidaritat i amor), i comprendre allò que poden aportar en la vida personal, en la convivència social i també en la pertinença eclesial. Adonar-se d'actituds paral·leles en les persones de diferents cultures religioses.</p>		
<p>12. Conviure amb totes les persones, valorant les seves qualitats, acceptant els seus límits i iniciant-se a una primera crítica enfront de les diferents actituds que es troba en l'entorn.</p>		
<p>13. Reconèixer la dignitat de les persones, del seu cos i vida, dels seus drets, i valorar la grandesa de la naturalesa.</p>		
<p>14. Copsar a través d'exemples concrets que el sentit religiós crida a l'acció transformadora de la persona, del col·lectiu i del medi.</p>		
<p>15. Adonar-se del sentit del diàleg interreligiós com una font de riquesa del nostre entorn i no pas com una dificultat.</p>		

3. Competències transversals i aportacions que hi pot fer l'àrea de Cultura Religiosa

D'entre les competències assenyalades per la LOE, pensem que des de l'àrea de cultura religiosa és possible aportar-hi molts elements de treball i de consolidació en les següents competències:

1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual

El desenvolupament de cada unitat té un marc important d'expressió oral i de diàleg que podem treballar a l'aula, especialment en l'apartat inicial de cada unitat, quan es fa referència al "sentit d'experiència" de cada alumne/a entorn del tema que es proposa. La realització del comentari de les preguntes inicials i el desenvolupament de cada tema conviden de forma constant a la conversa i al debat. La part de la unitat dedicada al "sentit de valor" i al "sentit transcendent" permeten, també, l'expressió oral i escrita.

En el cas concret dels materials de Cicle Mitjà de Cultura Religiosa és interessant introduir el llenguatge de les frases fetes i expressions que utilitzem en la nostra llengua de forma habitual i popular.

2. Competència artística i cultural

A les unitats hi ha una doble expressió d'aquesta competència:

- L'estímul de l'expressió artística pròpia a través de l'elaboració de dibuixos com a expressió de pensaments propis.
- L'anàlisi i la interpretació d'obres d'art, centrades en el Museu Episcopal de Vic que trobareu relacionades al final d'aquesta guia. A cada unitat, la introducció del vocabulari bàsic propi de l'àrea permet créixer en la competència cultural de l'alumne/a.

3. Tractament de la informació i competència digital

En el recorregut de cada unitat es presenta la informació a partir de dibuixos, imatges i situacions que han de ser treballades i interpretades. L'alumne/a ha de treballar individualment i en col·lectiu per poder assolir la informació presentada. Puntualment es presenten exercicis que demanen l'ús i la recerca de pàgines web.

4. Competència d'aprendre a aprendre

Metodològicament, els materials fan un recorregut que podríem dir que combinen la teoria amb la pràctica de forma constant. És a partir de la resolució d'un exercici que es presenta el següent. L'aprenentatge es presenta de forma dinàmica, amb interacció constant entre allò que s'ha après i allò nou que es presenta. Molt sovint es tracta d'aprenentatges que permeten l'exemplificació en relació a l'entorn de l'alumne/a. Sempre que és possible es busquen exercicis que s'avinguin amb un treball significatiu i constructiu.

5. Competències personals:

Competència d'autonomia i iniciativa personal

Competència centrada en conviure i habitar el món

Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

Competència social i ciutadana

Els diferents àmbits de les competències personals es tracten de manera constant en les diferents unitats. En totes les unitats, hi ha qüestions relacionades amb criteris que fomenten l'autonomia i la iniciativa personal, amb preguntes que tenen solucions obertes i que obren les portes a l'expressió amb autonomia de cada alumne/a. Les qüestions plantejades fan referència, molt sovint, a aspectes de la vida quotidiana que es fonamenten en la capacitat de millorar la convivència amb el grup i l'entorn. Sovint, també, es plantegen aspectes de ciutadania relacionats amb el diàleg interreligiós i la capacitat d'empatia davant del fet religiós. Es subratllen els valors que poden ser compartits entre diferents expressions religioses, partint de la Bíblia com a punt d'origen de la cultura judeocristiana.

4. Presentació de les unitats

A. Nivells de treball o recorregut metodològic

Indiquem el recorregut metodològic que és possible realitzar, a cada unitat, centrat en tres nivells d'aproximació que són graduals:

Nivell d'experiència: és el punt d'inici de cada unitat. Es planteja una situació propera a l'alumne/a a partir d'un fet concret, d'una vivència o d'un aspecte de la vida quotidiana. En aquest nivell, l'alumne/a s'adona que es tractarà un tema que l'afecta en el dia a dia.

Nivell de valor o de sentit: a partir de les experiències dels mateixos alumnes o de l'experiència presentada es procura extreure'n o descobrir-ne un valor determinat que es treballa i s'analitza a partir de diferents exercicis.

Nivell de transcendència: Del valor presentat i treballat es presenta i se n'estudia el valor des del sentit transcendent partint del fet religiós cristià. Posteriorment, es presenta com es viu aquesta mateixa vivència en una altra cultura religiosa. Es procura remarcar, sempre que és possible, allò que uneix en el fet religiós.

B. Desglossament dels objectius i continguts per unitats

Per a cada unitat es formulen uns objectius concrets a assolir, acompanyats d'un desglossament dels continguts en els seus tres aspectes clau: conceptes, procediments i actituds, valors i normes.

C. Criteris d'avaluació

Es proposen, per tal de realitzar una avaluació qualitativa, un seguit de frases per tal que el mestre/a pugui utilitzar en els seus informes. Són frases centrades en els continguts i objectius treballats que es poden complementar i modificar en funció de l'alumne/a i de l'atenció a la diversitat. Entem que l'avaluació és continuada i individual. Les frases elaborades poden servir com a criteris d'avaluació.

Unitat 1

Quina meravella!

Paraula clau: Admiració

Objectius de la unitat

- Aprendre i valorar que el nostre entorn, el món, és una meravella.
- Entendre que hem de ser respectuosos amb la natura.
- Distingir entre el llenguatge científic i el llenguatge poètic.
- Conèixer i preguntar-se sobre diferents versions sobre l'origen del món.
- Aprendre el mite bíblic de la Creació.
- Saber exemples d'altres mites de la Creació.

Recorregut per nivells

A nivell d'experiència

- Situació d'aula per despertar l'interès i l'admiració per la natura i l'univers. Formulació de preguntes, qüestionaments i interrogants.

A nivell de valors

- Adonar-se de la vàlua del nostre entorn i de la necessitat de respectar-lo, a partir de l'estudi de casos concrets: un riu, per exemple. Buscar, també, llocs admirables i bonics.

A nivell de transcendència

- Treballar la idea del llenguatge científic i del llenguatge poètic.
- Adonar-se que, des d'un sentit transcendent, utilitzem un llenguatge poètic per explicar el mite de la Creació en la *Bíblia* cristiana.
- Observar que cultures religioses diverses han elaborat mites diferents sobre la Creació.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Natura / admiració / respecte.	Realització d'observacions per preguntar-se sobre l'origen del món.	Respecte pel nostre entorn.
Llenguatge poètic.	Observació de paisatges i entorns.	Interès per l'observació del medi natural.
Llenguatge científic.	Distinció entre llenguatge poètic i científic a partir de paraules concretes.	Interès i esforç per distingir entre llenguatge poètic i científic.
Mite de la Creació.	Completar amb el vocabulari donat un relat científic i un de mític sobre l'origen del món.	Participació activa a l'aula.
	Lectura i comprensió del mite bíblic de la Creació.	
Cultura maia. Hinduisme.	Lectura i comprensió de relats sobre l'origen del món.	Mostra d'interès per conèixer diferents relats sobre l'origen del món.
	Lectura i interpretació d'una pintura mural romànica sobre la Creació.	Mostra de capacitat d'observació en les obres d'art.
Eix cronològic.	Localització del relat bíblic treballat en un eix cronològic.	

Aspectes d'avaluació

- És capaç de valorar l'entorn i el paisatge del nostre món.
- Distingeix entre el llenguatge poètic i el llenguatge científic a la unitat.
- Utilitza correctament el vocabulari treballat en la unitat.
- Coneix el relat del mite bíblic de la Creació del món.
- Coneix que existeixen diferents relats en forma de mites per explicar l'origen del món, segons diverses religions.
- Mostra interès i participa activament en les preguntes i les activitats d'aula.

Unitat 2

De vegades ens equivoquem

Paraula clau: *El Bé i el Mal*

Objectius de la unitat

- Aprendre a reconèixer que les persones -a vegades- ens equivoquem i no ho fem tot prou bé.
- Entendre que allò que fem té unes conseqüències per a nosaltres i per als altres.
- Observar que, a vegades, des de fora (mares, pares, mestres) ens indiquen què està bé i què no.
- Observar que nosaltres mateixos -des de dins- podem saber allò que està bé i allò que no.
- Entendre que el mite d'Adam i Eva ens vol explicar l'origen del Bé i del Mal.
- Conèixer que moltes cultures religioses han desenvolupat mites per explicar el Bé i el Mal.

Recorregut per nivells

A nivell d'experiència

- Partir de situacions de la vida quotidiana per adonar-nos que a vegades ens equivoquem i no ho fem tot prou bé: baralles, insults...

A nivell de valors

- Tenir la possibilitat de reflexionar sobre les nostres accions. A vegades ens hi ajuden les persones grans. D'altres vegades, nosaltres mateixos som conscients de la bonesa o no dels nostres actes.
- Sovint els actes, bons o no, es donen a escala individual i a escala col·lectiva.

A nivell de transcendència

- Des del punt de vista transcendent, la *Bíblia* expressa el sentit del Bé i del Mal a partir de la idea que Adam i Eva, poèticament els primers humans, no es van fiar de Déu. L'expressió de l'origen del sentit del Bé i del Mal, des del sentit transcendent, és compartit per moltes cultures religioses, com en el cas del mite grec de Prometeu.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Consciència / veu interior.	Realització d'observacions per adonar-nos de les nostres actuacions positives i negatives.	Capacitat de reflexionar sobre les actituds en els nostres actes.
Adam - Eva.	Reflexions per exercitar la nostra "consciència".	Interès per l'autoavaluació dels actes.
Bé - Mal.	Observació de "bones" i "males" notícies.	Interès per portar notícies a l'aula.
Serp.	Lectura i comprensió del mite bíblic del Bé i del Mal.	

Prometeu.	Lectura i comprensió del relat de Prometeu.	Participació activa a l'aula.
Vocabulari sobre el mite del Bé i del Mal.	Lectura i interpretació d'una pintura mural romànica sobre Adam i Eva.	Mostra de capacitat d'observació en les obres d'art.
Eix cronològic.	Localització del relat bíblic treballat en un eix cronològic.	

Aspectes d'avaluació

- Sap distingir entre el Bé i el Mal a partir de la pròpia consciència.
- Entén que un determinat comportament té unes conseqüències.
- Utilitza correctament el vocabulari treballat en la unitat.
- Coneix el relat del mite bíblic del Bé i del Mal.
- Coneix que existeixen diferents relats en forma de mites per explicar l'origen del Bé i del Mal, especialment el mite de Prometeu.
- Mostra interès i participa activament en les preguntes i les activitats d'aula.

Unitat 3

Tinc por de l'altre?

Paraula clau: **Enveja**

Objectius de la unitat

- Descobrir que és important aprendre a acceptar-nos tal com som.
- Observar que l'enveja afecta la nostra manera de ser.
- Aprendre a ser tal com som.
- Conèixer el mite de la *Bíblia* que explica l'enveja humana, a través de Caïm i Abel.
- Aprendre que moltes cultures religioses ens parlen de l'enveja, com es mostra, per exemple, en l'hinduisme.

Recorregut per nivells

A nivell d'experiència

- Adonar-se que l'enveja forma part de les nostres relacions, també a l'aula. Necessitat d'acceptar-se a un mateix.

A nivell de valors

- Conèixer i reflexionar sobre les repercussions que pot tenir l'enveja en la nostra vida quotidiana i en les nostres actituds.

A nivell de transcendència

- Descobrir el relat mític de la *Bíblia*, centrat en Caïm i Abel, per adonar-se que des d'un sentit transcendent l'enveja humana és un obstacle per a la convivència.
- Adonar-nos que en altres cultures religioses també hi ha preocupació per evitar l'enveja.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Definició d'enveja.	Lectura i comprensió del conte a partir de preguntes tancades o obertes.	Acceptació d'un mateix.
Neguit.	Reflexions per avaluar el propi sentit de l'enveja o els neguits.	Respecte pel nostre entorn.
Caïm / Abel.	Complementació de situacions a partir de frases i textos.	Interès per l'observació del medi natural.
Vocabulari sobre el mite de Caïm i Abel.	Lectura i comprensió del relat de Caïm i Abel.	Interès i participació per distingir entre llenguatge poètic i científic.
Conceptes de Grandesa i Joia en l'hinduisme.	Observació i comparació del sentit de l'enveja amb la cultura religiosa hindú.	Participació activa a l'aula.
		Mostra d'interès per conèixer diferents cultures religioses.
Eix cronològic.	Localització del relat bíblic treballat en un eix cronològic.	Mostra de capacitat d'observació en les obres d'art.

Aspectes d'avaluació

- Coneix el sentiment de l'enveja i sap identificar-lo en casos concrets de la vida quotidiana.
- Utilitza correctament el vocabulari treballat en la unitat.
- Reconeix, a través de les històries dels mites, que les religions han expressat la preocupació per l'enveja.
- Mostra interès i participa activament en les preguntes i les activitats d'aula.

Unitat 4

L'arc de sant Martí

Paraula clau: **Responsabilitat / optimisme**

Objectius de la unitat

- Descobrir que som responsables del nostre entorn i que, algunes vegades, el maltractem.
- Conèixer que alguns animals ens ajuden en tasques difícils.
- Observar que, en graus diversos, tots som responsables dels nostres actes.
- Conèixer el relat mític de l'Arca de Noè.
- Descobrir el sentit dels símbols que pertanyen a aquest relat.
- Adonar-se que el mite del Diluvi Universal és comú a diferents cultures religioses.

Recorregut per nivells

A nivell d'experiència

- Lectura i comentari sobre la responsabilitat de tenir cura d'un animal.
- Constatar que, a vegades, no som prou responsables amb els animals.

A nivell de valors

- Saber respectar els altres éssers vius.
- Mostrar-se responsable de l'entorn.

A nivell de transcendència

- Entendre que, des d'un sentit transcendent, hem de ser capaços de ser responsables dels nostres actes.
- Veure que l'Arca de Noè ajuda a entendre que, a vegades, els humans no hem respost responsablement.
- Saber que podem tenir confiança en la promesa de Déu de no destrucció del món.
- Adonar-nos que molts textos de cultures religioses diferents han fet servir la idea del Diluvi Universal.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Tenir cura dels animals.	Lectura i comprensió d'una situació a partir de preguntes tancades o obertes.	Respecte pel nostre entorn i pels animals.
	Reflexions per avaluar el nostre comportament amb els animals.	Interès per l'observació del nostre comportament.
Responsabilitat.	Complementació d'actituds entre càrrecs i persones.	
Arca de Noè.	Lectura i comprensió del mite bíblic de l'Arca de Noè.	Participació activa a l'aula.
	Identificació de símbols a partir de codis donats.	Mostra d'interès per inventar codis amb símbols.
Diluvi Universal. Gilgamesh.	Lectura i comprensió de textos relatius al Diluvi Universal: indis asteques i Gilgamesh.	Mostra d'interès per conèixer diferents cultures religioses.
		Mostra de capacitat d'observació en les obres d'art.
Eix cronològic.	Localització del relat bíblic treballat en un eix cronològic.	

Aspectes d'avaluació

- És capaç d'entendre que hem de ser curosos amb els animals.
- Sap que les persones hem de ser responsables dels nostres actes.
- Utilitza correctament el vocabulari treballat en la unitat.
- Coneix el relat mite bíblic del Diluvi Universal i de l'Arca de Noè.
- Coneix que existeixen diferents relats, en diverses religions, que incideixen en la responsabilitat dels actes dels homes i de les dones.
- Mostra interès i participa activament en les preguntes i les activitats d'aula.

Unitat 5

Qüestió de confiança

Paraula clau: **Confiança**

Objectius de la unitat

- Constatar que, entre nosaltres, establim relacions de confiança.
- Observar que la confiança entre nosaltres ens permet tenir una vida més feliç,
- Aprendre que *la Bíblia* ens presenta la necessitat de confiança a través d'Abraham.
- Conèixer Abraham, com a persona que confia en Déu.
- Aprendre que Abraham és un patriarca per a tres grans religions: el judaisme, el cristianisme i l'islam.

Recorregut per nivells

A nivell d'experiència

- Iniciar la sessió constatant que en les nostres relacions fem servir la confiança, tot buscant exemples que neixen de la vida quotidiana.

A nivell de valors

- Adonar-se que la confiança ens ajuda a viure de manera més feliç i amb més seguretat.

A nivell de transcendència

- Observar que trobem una de les primeres expressions de la necessitat de confiança en la història bíblica d'Abraham. Veure que la seva confiança en Déu és a l'arrel de, com a mínim, tres religions monoteistes: judaisme, cristianisme i islam.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Confiança.	Complementació de situacions a partir de frases i dibuixos.	
	Pràctica del "Joc de la confiança cega" i deducció d'experiències.	Interès, participació i observació en la pràctica del joc.
	Reflexió sobre actituds de confiança a partir d'un qüestionari.	Mostra d'interès per a la reflexió personal.
Abraham, Isaac, Sara.	Lectura i comprensió del relat bíblic d'Abraham.	Participació activa a l'aula.
Nòmada, tribu, patriarca, sacrifici, aliança.	Discriminació i identificació del vocabulari de la lectura.	Mostra d'interès per conèixer diferents cultures religioses.
Judaisme / cristianisme / islam: - Nom de Déu - Dia sagrat - Lloc de reunió - Lectura sagrada - Autoritat religiosa	Recerca d'elements comuns i diferents entre tres religions centrades en Abraham.	Valoració de la importància d'Abraham per a les tres grans religions del llibre.
Eix cronològic.	Localització del relat bíblic treballat en un eix cronològic.	

Aspectes d'avaluació

- És capaç d'explicar el sentit de confiar i fer confiança.
- Utilitza correctament el vocabulari treballat en la unitat.
- Coneix el relat bíblic d'Abraham i sap de la seva actitud de confiança amb Déu.

- Coneix que existeixen diferents religions que tenen Abraham com a pare dels seus orígens.
- Mostra interès i participa activament en les preguntes i les activitats d'aula.

Unitat 6

Un altre món és possible

Paraula clau: **Perdó**

Objectius de la unitat

- Aprendre que els contes ens expliquen coses fantàstiques, algunes d'elles basades en la realitat.
- Adonar-nos que podem interpretar els contes i buscar-hi un sentit.
- Constatar que molts relats de la *Bíblia* tenen forma de contes per fer-nos conèixer unes idees, com la història de Josep.
- Interpretar que la història de Josep i els seus germans tracta el tema del perdó.
- Observar que en moltes cultures religioses es dona importància al perdó.

Recorregut per nivells

A nivell d'experiència

- Constatar que en la nostra vida els contes hi són presents.
- Observar que els contes ens volen transmetre alguna idea o algun pensament.
- Veure que els contes, a vegades, estan situats en punts irrealment.

A nivell de valors

- Adonar-nos que els contes en poden ajudar a millorar situacions.
- Conèixer els "somnis" d'una persona concreta: M. L. King.

A nivell de transcendència

- Veure que la *Bíblia* ens parla en forma de contes, en algunes ocasions.
- Conèixer la història de Josep i els seus germans, tot fent-ne la interpretació.
- Observar que Josep ens parla, a través de la seva història, de la capacitat de perdó.
- Adonar-nos que moltes cultures religioses tenen, en el perdó, una de les idees centrals.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Definició i diferència entre contes i somnis.	Passos per interpretar la lectura d'un conte.	
	Interpretació del conte "En Pere i el Llop".	Interès per buscar la interpretació en els contes.
M. L. King.	Lectura i interpretació dels somnis de King.	
Josep.	Lectura i comprensió del relat bíblic de la història de Josep.	Interès i participació en la interpretació del relat bíblic.
Vocabulari propi de la història de Josep: faraó, criat, Benjamí, caravana, esclaus, vaques grasses, vaques seques...	Relació d'idees en el relat bíblic, aplicant el vocabulari corresponent.	Participació activa a l'aula.
Perdó.	Lectura i comprensió d'una Sura.	Mostra d'interès per la interpretació del text. Mostra d'interès per conèixer diferents cultures religioses.

Eix cronològic.

Localització del relat bíblic treballat en un eix cronològic.

Aspectes d'avaluació

- És capaç d'entendre que molts contes demanen una interpretació.
- Ha entès què és un somni.
- Ha conegut els somnis de M. L. King.
- Utilitza correctament el vocabulari treballat en la unitat.
- Coneix el relat mite bíblic de la història de Josep i els seus germans.
- Coneix que existeixen diferents relats i textos per explicar la necessitat del perdó.
- Mostra interès i participa activament en les preguntes i les activitats d'aula.

Unitat 7

Convivim junts

Paraula clau: **Convivència**

Objectius de la unitat

- Aprendre que quan convivim neixen i tenim conflictes.
- Adonar-nos que és important que, per millorar la convivència, siguem capaços de crear unes normes que ens ajudin a viure més bé.
- Entendre que les normes ens són eines útils i necessàries, sempre que estiguin ben aplicades.
- Conèixer que a la *Bíblia* hi trobem unes primeres normes de convivència per al poble d'Israel, i que Déu les hi dona a través de Moisès.
- Conèixer alguns trets de la vida de Moisès, com a líder del poble d'Israel.
- Treballar les taules de la llei de Moisès.
- Saber que totes les religions estableixen unes normes que busquen fer més fàcil la convivència entre els creients.
- Saber de les normes del budisme i buscar-hi semblances i diferències amb les lleis de Moisès.

Recorregut per nivells

A nivell d'experiència

- Partir de l'avaluació de la nostra convivència, constatant que tenim unes normes que ens ajuden a la convivència.
- Observar que fem servir normes en la nostra vida quotidiana: a casa, al carrer, a l'escola, al conjunt del país.

A nivell de valors

- Buscar raons que ens ajuden a entendre que les normes ens poden ajudar.
- Raonar sobre l'ús i el sentit de les normes.

A nivell de transcendència

- Conèixer que a la *Bíblia*, a través de Moisès, s'estableixen unes primeres normes per al poble d'Israel.
- Aprofundir en la vida de Moisès i en algunes de les seves peculiaritats.
- Adonar-nos que totes les cultures religioses han procurat per unes normes religioses que afecten la vida dels seus creients.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Convivència.	Avaluar i discutir sobre l'ús de normes en la nostra vida quotidiana.	Participació activa en debats.
Normes.	Preguntar-nos sobre el sentit i l'ús de les normes.	
Moisès.	Lectura i comprensió del relat bíblic de Moisès.	Interès per conèixer la vida de Moisès.
Vocabulari relacionat amb la vida de Moisès.	Recerca de mots adequats a la història de Moisès.	Buscar amb exactitud el sentit de les paraules.
Manaments de la Llei de Déu.	Recerca del sentit dels Manaments en el seu context.	Mostra d'interès per la comprensió dels Manaments.
	Interpretació d'un fragment de pintura gòtica referent al "Pas del Mar Roig".	Mostra de capacitat d'observació en les obres d'art.
Budisme.	Comparació entre les normes del budisme i les lleis de Moisès.	Mostra d'interès per conèixer diferents cultures religioses.
Eix cronològic.	Localització del relat bíblic treballat en un eix cronològic.	

Aspectes d'avaluació

- Ha treballat i discutit correctament sobre l'ús de normes en la vida quotidiana.
- Sap raonar el sentit de les normes, d'acord amb la seva edat.
- Utilitza correctament el vocabulari treballat en la unitat.
- Coneix el relat del mite bíblic de Moisès.
- Ha après el sentit dels Manaments de la Llei de Déu de Moisès.
- Coneix que existeixen diferents cultures religioses que tenen normes de comportament ètic per a la vida dels seus seguidors.
- Mostra interès i participa activament en les preguntes i les activitats d'aula.
- Sap interpretar la pintura del "Pas del Mar Roig".
- Sap localitzar la història de Moisès en un eix cronològic del desenvolupament de *la Bíblia*.

Unitat 8

Atura't i pensa

Paraula clau: Traça

Objectius de la unitat

- Adonar-nos que és important aturar-se a pensar davant dels conflictes que trobem en el dia a dia.
- Entendre que és millor la traça i la bona manera de fer, que no pas l'ús de la força.
- Observar que en la nostra societat hi ha líders, amb unes característiques concretes, que ens ajuden i van al davant.
- Conèixer que en els relats de *la Bíblia* hi apareixen líders que ajuden a resoldre els problemes del poble d'Israel.
- Conèixer alguns trets del lideratge dels reis Saül, David i Salomó.
- Conèixer que en totes les cultures religioses hi ha líders que s'aturen a pensar i a proposar millores per als seus pobles.

Recorregut per nivells

A nivell d'experiència

- Experimentar que podem resoldre els conflictes amb intel·ligència i traça o bé amb força i de forma barroera. Donar importància a les habilitats que són fruit d'aturar-se a pensar.

A nivell de valors

- Adonar-nos que, en la nostra societat, hi ha persones que fan de líders, és a dir, proposen solucions i van al davant en situacions de conflicte.
- Reconèixer quins són els trets que identifiquen un lideratge i posar-ne exemples.

A nivell de transcendència

- Observar que a la *Bíblia* van aparèixer líders, que van afrontar problemes que tenia el poble d'Israel. Són, per exemple, els reis Saül, David i Salomó.
- Veure que en totes les cultures religioses hi ha líders.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Traça - Força.	Comprensió de la situació plantejada a partir de preguntes obertes.	Interès per resoldre situacions.
Líder.	Detecció de les característiques d'un líder a partir de pautes donades.	Participació activa a l'aula.
	Relació de noms de líders amb problemes concrets.	Interès per buscar informació.
Saül.	Lectura i comprensió del relat bíblic de Saül.	Mostra d'interès per conèixer actituds dels personatges bíblics.
David.	Lectura i comprensió del relat bíblic de David.	Mostra d'interès per conèixer actituds dels personatges bíblics.
Salomó.	Lectura i comprensió del relat bíblic de Salomó.	Mostra d'interès per conèixer actituds dels personatges bíblics.
	Recerca de trets comuns als reis de la <i>Bíblia</i> estudiats.	
Ulisses.	Lectura i comprensió de la història d'Ulisses.	Mostra interès per conèixer diferents cultures religioses.
	Detecció del rei David en una imatge del romànic a partir de la descripció.	Mostra de capacitat d'observació en les obres d'art.
Eix cronològic.	Localització dels relats bíblics treballats en un eix cronològic.	

Aspectes d'avaluació

- És capaç de valorar l'ús de la traça i de l'estratègia per sobre de la força.
- Ha sabut detectar les característiques d'un líder.
- Sap que en el nostre món hi ha líders que treballen per causes justes.
- Utilitza correctament el vocabulari treballat en la unitat.
- Coneix els relats de tres reis de la *Bíblia*: Saül, David i Salomó.
- Coneix que en moltes cultures religioses hi ha líders que es preocupen per la justícia.
- Mostra interès i participa activament en les preguntes i les activitats d'aula.

5. Tipologia de les activitats realitzades en les unitats

Subratllem les principals activitats presents en cada tema:

	U-1	U-2	U-3	U-4	U-5	U-6	U-7	U-8
Completar / enllaçar frases	■	■	■	■	■	■	□	■
Completar un conte	□	□	□	□	□	□	■	□
Completar graelles tancades	■	■	■	□	□	■	■	■
Completar llistes d'avantatges / inconvenients o a favor / en contra	■	■	■	□	□	□	□	□
Comprensió lectora <ul style="list-style-type: none"> • preguntes tancades • preguntes obertes 	■	■	■	■	■	■	■	■
Debat / activitat en grup	■	■	■	□	■	□	■	■
Dibuixar	□	□	■	■	■	■	□	■
Elaboració d'un còmic	□	□	□	□	□	□	□	□
Escriure petits textos	■	■	■	□	■	■	■	■
Graelles d'autoavaluació personal	□	■	■	□	■	■	■	□
Interpretació de significats de frases, paràboles i contes	■	■	■	□	■	■	■	■
Interpretació teatral o de dibuixos	■	■	■	□	■	■	■	■
Lectura de textos	■	■	■	■	■	■	■	■
Observació d'imatges	■	■	■	□	■	■	■	■
Recerca en l'àmbit personal o social	■	■	■	■	■	■	■	■
Recerca (i/o lectura) en l'Antic Testament	■	■	■	■	■	■	■	■
Relació entre significats de contes	■	■	□	□	■	■	■	■
Relacionar conceptes	■	■	■	■	■	■	■	■
Resoldre mots encreuats	■	■	□	□	□	□	□	□
Resolució d'un petit enigma	□	□	■	■	□	□	□	□
Subratllar / pintar frases o dibuixos	■	■	■	■	■	■	■	■

6. Relació de cultures religioses treballades

Vet-aquí la relació de cultures religioses que es treballen al llarg de les unitats:

	U-1	U-2	U-3	U-4	U-5	U-6	U-7	U-8
Cristianisme	■	■	■	■	■	■	■	■
Cultura maia	■							
Hinduisme	■		■					
Mitologia grega		■						■
Cultura asteca				■				
Babilònia				■				
Islam					■	■		
Judaisme					■			
Budisme							■	

7. Relació d'imatges relacionades amb el Museu Episcopal de Vic

S'ha pres l'opció, en aquest material, -que sempre que fos possible- s'expliquessin les imatges religioses a través de l'art. Pensem que l'art és un element transversal que ha de poder ser ensenyat a totes les etapes educatives. I, per tal que sigui comprès, s'ha de treballar de forma continuada al llarg del procés d'aprenentatge.

En aquest material, les imatges religioses parteixen del Museu Episcopal de Vic i, més concretament, de les seves col·leccions de romànic i gòtic. Això fa més possible l'organització de possibles sortides per conèixer i localitzar -de forma directa- les imatges treballades al llarg del material. D'altra banda, és possible realitzar altres sortides a Museus del nostre país que acullen material molt semblant. Veiem important fer aproximacions als Museus de forma continuada i amb objectius concrets, més enllà de les visites generals. Una bona sortida de final de curs pot ser conèixer i treballar les imatges que s'han conegut al llarg del material.

La relació d'imatges treballades és la següent:

Introducció: Fragments del retaule de Ramon de Mur, conegut com a "Retaule de Guimerà": Adam i Eva i Moisès pregant al mont Horeb.

Unitat 1: Fragment de les pintures murals de l'absis de Sant Sadurní d'Osormort: Creació.

Unitat 2: Fragment de les pintures murals de l'absis de Sant Sadurní d'Osormort: Adam i Eva / Lateral sobre el "Judici de l'ànima", del mestre de Soriguerola.

Unitat 3: Fragment del retaule de Ramon de Mur, conegut com a "Retaule de Guimerà": Caïm i Abel.

Unitat 7: Fragment d'una predel·la de l'església del Monestir de Santa Maria de Ripoll: Moisès. // Fragment del retaule de Ramon de Mur, conegut com a "Retaule de Guimerà": Pas del mar Roig.

Unitat 8: Fragment del Frontal d'altar de Sant Vicenç d'Espinelves.